

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

<i>Dil ve Edebiyatımız hakkında</i>	<i>K. Kâni Akpınarlı</i>
<i>Orta Asyanın kuraklık hâdisesi</i>	<i>Arif Hikmet Ögrünç</i>
<i>Bir kaçak yakalandı</i>	<i>Ahmet Vefa Aray</i>
<i>Güzel çoban (Şiir)</i>	<i>Kevser Selçuk</i>
<i>İnanmak (Şiir)</i>	<i>Ahmet Vefa aray</i>
<i>Ant (Şiir)</i>	<i>İ. Hakkı Akay</i>
<i>Vazife — Polis</i>	<i>Avni Güler</i>

CİLT

8

Sayı: 96

19-İkinci Kânun - 1941

Kaynak Tahrir Hey'eti:

1 — Eminittin Çeliköz	Lise Türkçe öğretmeni «Reis »
2 — Refet Onurlu	Lise Tarih »
3 — Refik Fikret Sağnak	Lise Edebiyat »
4 — Cezmi Tahir Berktin	Lise Türkçe »
5 — Ekrem Çavuldur	Ticaret Odası Başkâtibi
6 — Zekâi	Vilâyet Daimî Encümen Başkâtibi
7 — K. Kâni Akpınarlı	Serbest meslek Sahibi
8 — Rasim Kocabaş	Lise Türkçe öğretmeni
9 — Salâhattin Savaş	Lise Türkçe öğretmeni
10 — Zinnur Erginer	Lise Tarih coğrafya öğretmeni
11 — Hamit Altay	Lise Tarih coğrafya öğretmen

Kaynak Mülhakat muhabir azaları:

1 — İsmail Hakkı Akay	Konakpınar nahiyesi Müdürü
2 — Tahir Harimî Balcioğlu	Edremit ticaretle meşgul, Müdekkikinden
3 — Ruhi Naci Sağdıç	Burhaniye — Pelitköy Edebiyatçı.
4 — Osman Balkır	Burhaniye — Şarköy öğretmenlerinden
5 — Mustafa Salman	Savaştepe Nahiyesi öğretmenlerinden
6 — Ali Kadir Balkan	Sındırgı Maarif Memuru
7 — Kemal Üzer	Havran — Dere Viran köyü öğretmeni
8 — Mustafa Doğan	Bandırma öğretmenlerinden
9 — Salih Vecdî Bora	Gönen öğretmenlerinden
10 — Nuri Dünder	Dursunbey Ziraat muallimi

Dil Ve Edebiyatımıza Dair

K. Kâni Akpınarlı

En ziyade Arab ve kısmen de Fars kültürü altında yuğrulmuş ve asırlarca bunların hakimiyet ve te'sirleriyle hemen tamamen denecek derecede kendi safiyet ve berraklığını kaybetmiş olan dil ve edebiyatımız, bu iki yabancı te'sir altında buçalarken, birde son çeyrek asırdan beri garptan nakledilmekte olan bir çok yabancı kelimelerle lisanımız büsbütün te'sir ve nüfuz altına girmiştir. (1)

Bu gün dil ve edebiyatımızda kullanmakta olduğumuz o binlerce yabancı kelimeler, asırlarca nesilden nesile intikal etmek suretile adeta türkçeleşmiş olup, her geçen gün yabancı kelimeleri lisanımızdan çıkarıp yerlerine öz Türkçe mukabillerini koyacağımız yerde bilakis ve daha ziyade yenilerini almakta devam etmekteyiz.

Esasen altı-yedi asır zarfında yazılan eski eserlerin kâffesi ya tamamen Arabça yazılmış veya kısmen Arabça ve Farscadan alınan kelimelerle meydana getirilmiş eserler olup, bu eski metin-

lerde kullanılan yabancı kelime lerin Türkçe asıllarını bulabilmek için de senelerce uğraşmak lâzım geleceğine kanı olanlardanız.

Dil ve edebiyatımıza yabancı te'sir o kadar nüfuz etmiştir ki, Gaznevî ve Selçuk Türklerinin Farceyi resmî dil olarak kabul ettikleri de malumdur.

Eski devrin üzerinde ısrarla durduğu tefsir, Hadis, kelâm, fıkıh, mantık ve hikmete dair yazılan binlerce cild kitabın çoğunun Arabça yazıldığı meydanda dır. Meselâ: «Fusus—ül—hikem» şarihi Kayserili Davut İbni Mehmud, hendese ilminden «Eşkâl—i Te'sis» in şarihi Kadı zade, «Keşşaf» tefsirine haşiye yazanlardan ve «İlm—i meâni» müelliflerinden Aksaraylı Şeyh Cemalüddin, Molla Fenârî Molla Hüsrev, Ebussuud, İbn—i Kemâl Kâtib Çelebi ve saire gibi âlimlerimiz, eserlerinin ekserisini hep Arapça yazmışlardır. (2) Türkçe yazı'ları ise pek azdı.

(1) Burada beynelmilel istilâhları kasdetmiyorum.

(2) Profesör Mehmet Ali Aynî, Edebiyat fakültesi mecmuası sayı: 2 sahife 118 de "Şeyh İbrahim Hakkı,, isimli makalesi.

Bu sütunlarda ilmî tasnif yapılarak, altı—yedi asırlık yabancı nüfuz ve hakimiyet altına girmiş olan dil ve edebiyatımız hakkında tetkikler yapacak değiliz. Burada bir iki noktaya kısaca temas etmekle iktifa edeceğiz.

Yukarıda da arz edildiği vecdile, esasen yedi asırlık, lisan ve edebiyatımızda kıdemleşmiş ve cahili münevveri yabancı kelimelerin çoğunu aynı telâffuz ve manâ ile bilegelmiştir.

Anadolu Selçuk hükümdarları zamanında sarayın ve yüksek tabakanın benimseyerek kabul ettiği yabancı dilin, o kadar çok kısa bir zaman zarfında tatbiki cihetine gidilmiştir, artık bu yabancı kültür nüfuzsali bir dâha durdurulamamıştır.

Türk diline kimesne bakmaz idi
Türklerle her giz gönül akmaz idi
Türk dahi bilmez idi bu dilleri
İnce yolu ol ulu ve menzilleri

Diyen koca Âşık paşa, Türk dilinin nasıl ihmâl edildiğini yukarıdaki mısralarıya acı acı şikâyet ediyor. Demek ki, sarayca ve yüksek tabakaca kabul edilen yabancı dil, Türk diline da ha üstün görülmüş ve kabul edilerek kullanılmıştır. Halbuki bu devirden çok daha evvel, Kâşgarlı Mahmut 466 hicrî yılında yazdığı büyük Divan—ül—luğat it—Türk isimli eserile o güzel ve çok temiz dilimizi araplara öğretmek istemiştir.

Bu yabancı kültür boyunduruğuna karşı koyan Türkçülerin

sayısı onu bulamamıştır. Bunlarda Kâşgarlı Mahmut, Aşık paşa Devlet oğlu Yusuf ve Mevlud sahibi Süleyman dede dir.

Bu yabancı nüfuz seline bile rek veya bilmeyerek kendini kaptıran binlerce âlimin içinden beş on Türk çıkipta acaba bu selin durdurulabileceğini sanmışlardı. Ne yazık ki, bu Türkçüler nihayet, kendi şahsî ve sessiz çalışmalarile göçüp gittiler.

Bahkesirli olan Devlet oğlu Yusuf, ilmi fıkıhda meşhur Vikayeyi Türkçeye nazmen tercüme ettiğinde bakın nasıl yazıyor:

Dinle imdi Türkçe bir manzum kitap
Ettiğimçün siz bana kılman itap
Türk dilince düzdüler bunca kitap
Mânî yüzünden göturdüler nikab

Vikayeyi Türkçeye çevirdiğinin ayıb görülmemesini diliyen Devlet oğlu:

Kimse anı görüb inkâr etmedi
Hem edenler dahi hiç âr etmedi

Demek ki, o devirde Türkçe eser yazmak çok ayıb imiş. Bunu bizzat söyleyen Yusuf dur ve bu hal başına kelmiş ki, eserinde aynen yazıyor.

Gönül isterdi ki, münevverlerimiz berrak Türkçemizin yerine şarkdan, garbden kelime ve cümleler almasınlar. Alacağımız yabancı kelimeler yerine Türkçe'lerini kullanırsak, hiç olmazsa dilimize—azda olsa—hizmet etmiş olunur, kanaatindeyiz.

Orta asyanın Kuraklık Hadisesi

II

Yazan: Arif Hikmet Ögrünç

İkesüslerin Kalda yani Alam ülkesinden Suriye ve palestin yolu ile Mısır'a akınları ve kurdukları devlet (1)

Bu çağlarda Mısır'a İkesüsler saldırdı;
Kuzey Arabistanı buyruğuna aldırdı;

Bu orduları yendi Fir'avun askerini,
Başarıyla bitirdi Mısır'da seferini,

Bu çağ kuruldu burda Türk imparatorluğu,
Soysal olan hayatı yendi bütün zorluğu,

İmparator Apofis otururdu Menfiste,
Devamlı orduları dururdu avariste.

Ana yurttaki Hun Türkleri ve kurdukları Asya büyük Hun imparatorluğu (2)

Ana yurttaki kalanlar büyük devletler kurdu,
Teoman'ın tahtına oğlu Mete oturdu. [3]

Tarihte adı geçen gök kudreti Metanın,
Hem kahramanlık adı Oğuzdu bu atanın.

Türklerde pek kudsaldır Oğuzhanın destanı,
Her Türk tanımalıdır candan bu kahramanı.

Bu devletin sınırı akla hayret verirdi,
Yirmi altı kıralı bir başkan çevirirdi.

Sibiryadan Tibete genişliği sürerdi,
Mançoryadan Vulgaya hudud devam ederdi.

Çin imparatoru Çenk Çin seddine güvendi,
Bu seddi aştı Hunlar zor engelleri yendi [4]

Hun başbuğu bu çağlar bir savaş açtı Çine,
Türk orduları girdi ta baş şehir Pekine.

Hem Çin imparatoru vergi verip kurtuldu,
Uzun zaman bu ülke Hun emrinde tutuldu.

Metanın ölümüyle başladı post kavgası,
Girdi Hunlar içine Çinin antirikası.

[1] İkesüslerin Mısır'a akınları "M. E. 1788-1660,, a kadar "128,, yıl hüküm sürmüşlerdir. İkesüsler — İke sahip demektir. Süs — te alan ülkesinin merkezi olan Süs şehrinin adına izafeten bu şehrin sahipleri yani beyleri demektir.

[2] Hun Türklerinin şimali Çine akınları "M. E. 7000,, yıl öncedir.

[3] Teomenin oğlu Tanrıkut Mete yani Gök kudreti demektir. Mete «M. E. 209—174» yıla kadar (25) yıl hüküm sürmüştür.

[4] Çin imparatoru Çenk «M. E. 200 yıl» önce Çin seddini Türklerin akınlarına karşı yaptırmıştır. Bunun uzunluğu (3000 K. M.) dir.

Kuzey güney adıyla bu anısal devleti,
İki kısma böldüler çinliler bu devleti. [5]

Bu imparatorluğa girince bu ikilik,
Ne otorite kaldı ne bir siyasa birlik.

(Topa Türkleri kuzey Çinde bu sıra Vey boyundan kueyhan'ın
Çinde kurduğu Türk imparatorluk (1)
Kuzey Çinde bu sıra vey boyunda kueyhan.
Çinde bir devlet kurdu bu Türklere o zaman.

Sonra vey ocağına Topa adı denildi,
Türk gücüne Çinliler, bu sefer de yenildi.
Topaların kurduğu Çindeki Ergin devlet,
Bu ellerde yarattı yep yeni medeniyet.

Hint ve İranla yaktı çok siyasal ilgiler,
Yayıldı Çin eline yeni yeni bilgiler.

Çrek Türkleri Hindistana akınları ve kurdukları devletler (2)
M. Evvel 250 — 58

Bir devlet kurdu Çrekler Hindistan ülkesinde,
Hüküm sürdü bu Türkler, kuzey Hint böl-
gesinde.

Hem Çrek prensleri iki yüz yıl bir zaman,
Bunların hükmünde hem kalmıştı Hindistan
İskit Türkleri akınları, yerleştikleri yerler ve kurdukları devlet-
ler (3)

Ta Ural dağlarından İskit ordusu açtı,
Bu devletin sınırı Ta Tunaya ulaştı.

Ordusuyla Targithan saldırdı üç kıt'aya
Pek soysal bilgileri yayıldı Avrupaya.

Bu Türklerden sakalar batı Hindistanda
Kurdu imparatorluk orta Afganistanda
Yüeci Türkleri ve Hindistana akınları ve buradaki egemenlikleri
Zeptetti Yüeciler Baktarian elini, [4]
Sert akınları kırdı Hintlerin belini.

Kuşhanlar devletini, Kanışkahan kurmuştu.
Bu devletin sınırı güney Hint,te durmuştu.

[5] (M. E. 48) yıl sonraya tesadüf eder yani Hun Türklerinin şimal ve ce-
nup devletlere bölünmesi.

(1) Vey sülalesinden Kueyhan Çinde bir imparatorluk kurmuştur. (M. E. 396
—581) tarihine kadar (180) yıl hüküm sürmüştür.

(2) Çrek Türklerinin gerek Hindistanda ve gerekse şimalindeki Baktariyan
ve Afganistan ile Pencapta iki asırdan fazla hüküm sürmüşlerdir.

(3) Bu devletin kuruluşu ve sanat eserleri ancak [M. E. 5—6] asır önce kes-
bi vuzuh etmektedir.

(4) Yüecilerin Baktarian elini zaıpları «M. S. 50» yıl sonradır.

BİR KAÇAK YAKALANDI

— Bir Perdelik Manzum Piyes —

Yazan: AHMET VEFA ARAY

(Vak'a İstiklâl Savaşı sıralarında Orta Anadolu'da bir köyde geçer)

(GEÇEN SAYININ DEVAMI)

Z A P T İ Y E

Aradığım bu köydür işte, sabahtanberi.
Kâğıdı okuyun da ne varsa anlarsınız,
Belki sizler yoksunuz, belki sizler varsınız..

A L İ A Ğ A

[Korkarak kâğıdı arar]

Kâğıt? Kâğıt nerede?

(Kerevidin üstünü arar, elini cebine sokar.)

Cebimdeymiş.

[Çıkarır, efendiye uzatır.]

Küçük bey,
Sizden bizim zahmetle beklediğimiz bir şey.
Bu kâğıdı burada okuyuvermeniz idi,
Bize Paşadan gelen emri göstermen idi.

E F E N D İ

[Kâğıdı alır, göz gezdirir, muhtara]

Bu kâğıt çok mahremdir, çünkü paşa yazıyor,
"Okuduğu yerlerde kimse olmasın," Diyor.
Yalnız bir getirenle bir alan bulunacak,
Şayet böyle olmazsa sonradan okunacak,
Ne dersiniz?

A L İ A Ğ A

Ne derim?

[Misafire döner]

Bu çocukta bizimdir,
Okusunun mu?

Z A P T İ Y E

Bilmem ki..

[Biraz düşünür]

Adı nedir ve kimdir?
Pek gençtir; bu sırlara kapalı kalsa ağzı,
Hiç birimiz düşünmez, olurduk hemen razı!

A L İ A Ğ A

Yok efendim, bilirim, siz güğeniniz bana,
Bu çocuk, bu efendi söz kaçırma yabana..

E F E N D İ

[Mahcup olur, kızarır, misafire]

Beğim, çok yanıldınız beni tahkir ettiniz,
Kötü görüşünüzle balbimde kir ettiniz!
Ben ki Allahım kadar imanıma taparım,
Eğri yola sürseler doğru yola saparım;
Vidanim doğruluğu kaçırmayan bir eldir.
Kalbim ise her sırta yuva olan mahaldir.

[Kendisini işaret eder]

Bu çocuk eller gibi değildir bir yaramaz,
Olur olmaz her sözü ağzından kaçıramaz.
Artık uzun sürmesin, şüphenizi siliniz,
Beni, bir temiz köylü deyip böyle biliniz..

Z A P T İ Y E

[Muhtara]

Acaba Hoca?

A L İ A Ğ A

Bilmem! Kalmak olmaz bu kadar..
Uşağı çağıralım hele bir ne yok ne var..

[yüksek sesle]

Memiş, Memi i i ş ş!

M E M İ Ş

[Dışardan geç seslenir]

Buyurun..

[Girer]

VI. TOPLANTI

[Evvelkiler, Uşak

A L İ A Ğ A

Nerde Hoca efendi?

GÜZEL ÇOBAN

Güzel çoban ne beklersin bu dağların başında
Söyledim ya altın yoktur bu tepenin taşında
Haydi sen sal, koyunların çayırlarda otlasın
Yeni açmış gelincikler papatyalar toplasın

Bak geliyor nazlı bahar kucağında çiçekler
Etrafında dolaşiyor nazlı nazlı böcekler
Al eline kavalını bütün dağlar inlesin
Nağmelerin ahengini koyunların dinlesin.

Kevser Selçuk

M E M İ Ş

Daha beş dakika evvel yatağa gitti kendi;
Beni bile almadı oraya kadar bu gün!
Sanırım ki hocada vardı bir gizli hüznü!
Bir şaşkınlık sarmıştı önünü baştan başa,
Kapıdan geçiyorken eşikteki bir taşa
Çarparak sendeledi; az kaldı düşüyordu;
Elleri titriyordu, soğuktan üşüyordu!
Dedim: Hocam, gel gitme, içerde ısın biraz,
Daha yatsın olmadı, daha olmadı namaz..
Çok yalvardım.. benim hiç sözümü dinlemedi,
«İlle giderim.» Dedim, «İlle giderim!», Dedim!
Anladım, Hoca bu gün çok büyük bir yastadır,
Anladım, Hoca bu gün dermansız bir hastadır!..

(DEVAMI GELECEK NÜSHADA)

İNANMAK

"Her gönülde bir arslan yatar., Derler boş değil;
Benim bu "Arslan,, ım da içimdeki " İnanç,, tır.
Belki sizce her şeye inanmak pek hoş değil.
Fakat, ne yapayım ki inanmak ihtiyacıdır!..

Bir gün düşmemek için yokluk denen darlığa
İnandım benden uzak her fikre; her varlığa..
Böylece sevincimi gömmedim mezarlığa
Ve şimdi küçük gönlüm çiçekli bir yamaştır.

İnanmak., Çocuklukta.. Fakat neye inanmak?
Seven, döven bir baba, bir anneye inanmak.
Öcü gibi, cin gibi boş bir şeye inanmak..
İnanmak, oh, bu çağda varılan ilk amaçtır!

Gençlikte her rüzgârla çırpınan bir yapraktım,
Bana bakan gözlere tam bir inançla baktım.
Bir gün geldi başımı "Aşk,, denen nâra yaktım!
İnanmak.. oh, bu çağda meyva veren ağaçtır..

İçimde "Umut,, denen bir güzel meltem vardı.
Fakat birden hayatın kolları beni sardı!
Artık yanımda kimi güler, kimi ağlardı..
İnanmak.. Oh, bu çağda ömür veren ilâçtır..

Kalın bir çarşaf örttüm düşüncenin üstüne,
Sevinerek atladın bir günden öbür güne..
Çok uzaktan bakarken şimdi geçmişe, düne..
İnanmak.. Oh, bu çağda başta altın bir "Taç,, tır!..

BALIKESİR, 1. I. 1941

AHMET VEFA ARAY

Eski ve fakat acı hatıralarımdan.

ANT!. [*]

Kahire - Seydibeşir
6 - 7 / Mart / 1920

Etrafımı tahdit eden Demir tel;
Bu şüphesiz affolunmaz hareket!
Zor değil mi, Türkoğluna nedir el?
Yeter Yarap, yeter artık esaret!

Bırak beni vatanıma gideyim;
Bir andım var, onu ifa edeyim!

İsyan eden mefkûremi dinlerim,
Hafızamdan taşar durmaz şuûrum;
Vatan uzak ben yad ilde inlerim,
Nedir yarap, nedir benim kusurum?

Bırak beni vatanıma gideyim;
Vazifem var, onu ifa edeyim!

Nasıl rahat eder, nasıl uyurdum?
Milletimiz kanlı yaşlar dökerken!
Feryat edip duruyorken o yurdum;
Düşman, masum tırnakları sökerken

Bırak beni vatanıma gideyim;
Bir andım var, onu ifa edeyim

Kırk yıl evel bayrağıma taparken,
Nasıl kalktın bugün sual sormağa?
Her işini buyruğumla yaparken,
Ne cesaret? Geldin karşı durmağa...

Bırak yarap, vatanıma gideyim;
Bir andım var, onu ifa edeyim!...

İvrindi: İ. Hakkı Akay

[*] Bu manzûme, İskenderiye - Seydibeşirde Telörgüler arasında neşrettiğim (TAN) gazetesinde de in-tişar eylemiştir.

VAZİFE - POLİS

YAZAN: Avni Güler

Eşhas: Komiser İhsan, Oğlu Nejat, Müddeiumumi Hilmi, Polis memuru Hamdi, Yıldırım, Yılmaz.

— Birinci kısım —

Sahne: Bir karakol yeridir. Birkaç sandalye, Telefonlu masa karakola ait levha vesaire.

Komiser masada evraklarla meşgul.

Memur Hamdi — Elinde bir evrak içeri girer resmi selâm, masaya bırakır.

Komiser — Getir göreyim oğlum peki (Memur çıkar)

Komiser — (Tetkik ettikten sonra zil çalar) memur içeri girer komiser masanın üstündeki evrakları toplayıp memura verir.) Şu evrak çok mühimdir. Her vakitte söylediğim gibi menafii umumiyyeye taallük eden ve gecikmesinde mazarrat görülen evraklar çabuk infaz edilmelidir. Bu evrakda olan iş şimdi görülmeli.

Memur — Başüstüne büyüğüm.

Komiser — Yine masada evrakla meşgul (Telefon çalar)

Komiser — Ne münasebet karakol adaletin ilk kapısıdır. Karakol kanunun evidir karakol herkesin himayesi için sıcak kucağını açmış kanun havalesile meşbu salim bir yerdir. Buyursun.

Komiser — Yanlış telâkki ediyor. Cumhuriyet zabıtası ve Cumhuriyet karakolları hiç bir an kanunî vazifesini yapmaktan

asla geri durmamıştır. Rica ederim şikâyet iddiaasını dinler ve icabeden kanunu işleri yaparız ve esasen gece gündüz şu mukaddes yeri beklediğimiz bunun içindir. Buyursunlar

Komiser — Güle güle (Kapı çalınır.)

Komiser — giriniz (Komiserin oğlu Nejat girer.)

Komiser — Başını kaldırır (gel bakalım. İyi oldu da geldin oğlum bende seni çağırmak istiyordum.

Nejat — Hayır ola babacığım.

Komiser — Hayır Otur bakalım. Mesele yine aramızda bir türlü anlaşamadığımız nokta olduğunu tabii kestirdiniz.

Nejat — Baba hemen bogazımı alıyorsun. Sizi görmek ve bir evlât sevgisile çarpan kalbinizin havasını yaşamak üzere geliyorum da

Komiser — Dur dur oğlum bay mühendis, biraz dur. Menafii umumiyeye namına çok lüzumlu olan şu bir iki evrakı tetkik edeyimde. Ondan sonra anlaşalım.

Nejat — Dudak bükür. Peki babacığım.

Komiser — (İşlerini bitirdikten sonra döner.) Ey . . . Bay Nejat bu gece yine norede idiniz? Bir

kaç gün evvel aramızda geçen konuşmada sizin verdiğiniz söz yine fos çıktı. yine sabaha kadar dolaşiyor geziyorsunuz bu hareketleriniz neden icabediyor oğlum anlat bakalım.

Nejat — Babacığım hiç bir şey yok yalnız her gün bir çok arkadaşlarla yeni yeni tanışıyorum. Aldığım randevüler icabı olarak geceleri onlarla birleşiyor onun için gece kalıyorum.

Komiser — Evet mukabildir. Oğlum fakat ancak bu bir iki gün için olabilir. Her gün yeni yeni arkadaş görmek ve gördüğün bu arkadaşların davetine icabetmek bana biraz tuhaf geliyorda. Çünkü daha dün Avrupadan geldin demektir. bu kadar arkadaş bolluğuna hayret doğrusu.

Nejat — Hayret değil babacığım; bu bir hakikat.

Komiser — Doğru söyledin oğlum; hayret değil amma bu iş polis güziyle görülen başka bir şey yani başka bir arkadaş için hakikat. Ne demek istediğimi sende anladın. Değil mi Nejat?

Nejat — Hayır hayır öyle bir şey yok yalnız arkadaşlar.

Komiser — Şimdi oğlum beni 26 yıldan beri gece gündüz durmadan yurdumuzun muhafazası yolunda atıldığım bu mukaddes mesleğimde yazıfemi ifa etmekteyim. Ben karakolda, annen evde yapıyınız Sen Avrupaya gittiğin günden beri hasretini çeken bu ananın bu hallerinden ne kadar müteessir olduğunu, ihtiyar ak saçlı babanında ne kadar

üzüldüğünü düşün Nejat.

Bununla beraber bu kadar yıl emek sarfettim... Bak seni şu vatan ve millet bir mühendis olarak yetiştirdi. Artık onun sana karşı gösterdiği bu iyiliklere mukabele edecek zamanın geldi. Değil geldi geçiyor sen ise halâ kendini çocuk zannediyorsun. Nejat bırak artık bu haylazlığı oğlum.

Nejat — Babacığım bu kadar seneden beri okudum yorulduğum birazda istirahat etmeyi çokmu görüyorsun.

Komiser — Hobbala. . . Küçük beyin mütalealarına bak. Hayır oğlum hiçte sizin dediğiniz değil Şu yurt gençlerden vazife bekliyor vazife. İstirahatında bir haddi var. Haylazlık derecesinde değil. Hemen hemen Avrupadan döneli bir seneye yakın zaman oldu. Bu sözlerin ak saçlı ihtiyar başıma sığmaz.

Nejat — Ben bir mühendis oldum baba. Bu gün olmazsa yarın işe başlarım. Ben artık vazifemi biliyorum.

Komiser — Hayır. Sen vazifeni bilmiyorsun Nejat Ben seni mühendis ismini kazansın ve üzerinde taşıyın diyemi okuttum. Nejat bu millet seni bunun için yetiştirmedir. Vazifesini bilen genç derhal okuduklarını millet yolunda tatbik etmeye koyulur O yolda sarfeder halbuki

Nejat — Babacığım. Siz fazla para meraklısınız Daha doğrusu aklını fikrini hırs tama almış.

Komiser (Hiddetle) Sus Nejat. Sus . . . Bu benim için bir

hakarettir.

Ben hırs tama için çalışmıyorum. 26 senedenberi gece gündüz sıcak yuvamı terkederken yaşadığım şu kanun havasında anlım açık tertemizdir Nejat, Milletin bana hadiye ettiği nimet yeter. Ben onunla geçindim. O nimetle sende büyüdün. Bak okudun mühendis bile oldun polis oğlusun oğlum utan.

Nejat — ben bu akşam yine arkadaşlarıma gitmek istiyordum. Affet babacığım.

Komiser — (Mahsus) Anladım oğlum sen bu işlerden vaz geç seni artık evlendireyim. Bu yol çıkmaz yoldur. Bu hareketin bir gün telâfisi imkân olmıyan bir felâket başımıza getirmesi ve baykuş huhuları gibi başımızda çınlaması çok muhtemeldir. Yapma oğlum.

Nejat — Hayır baba bir şey yaptığım yok ki...

Komiser — Nejat; seyisiz tecrübelerin izlerini taşıyan şu ak anlının kıvrımlarını görüyorsun. Dikkat et Nejat. Bu kıvrımlar geçen sayısız hâdiseler tarafından silinmez bir yazı ile hakkedilmiş yazılardır. Zannetme ki baban aldaniyor. Hiçte öyle değil; sen muhakkak çıkmaz bir yolu takip ediyorsun. Arkadaş filân değil; sen muhakkak bir kadın seviyorsun. Bu şımarıklık bu hareketlerin bunu gösteriyor Nejat vaz geç oğlum vaz geç.

Nejat — Hayır baba böyle bir şey yok. olsa zaten senin haberin olurdu.

Komiser — Hayır Nejat kosko-

ca bir mühendisin arkasını takip ettirecek kadar başka işim yokmu zannediyorsun. Alâkadar olmak bilhassa oğlunun bu gibi hususiyetine nüfus etmek doğru mu zannediyorsun Nejat benim çok işlerim var. yalnız senin işin değil millet işi. O daha mukaddes.

Nejat — Hayır benim birşey yaptığım yok.

Komiser — Nejat senin ufukların kararmış, güneşi göremiyarsun Senin gözlerin perdelenmiş doğru yolu seçmiyorsun. Beni üzme oğlum dürüst ol böyle kadınlar yalnız cebini doldurmağı düşünen hâris mahluklardır. Senin gençliğin mi var. Onlar nazarında bu hiç hiç yalnız mühendis olmak okumak hayatta kâfimi zannediyorsun. Birazda insanlıktan, ictimai hayattan mahlumat hisse al. Asıl hayat yolları o vakit geçilmesine imkân verirkî.

Nejat — Baba ben insan değil miyim?

Komiser — İnsanlıktan anlamak için çalış oğlum. Biraz dünyayı gör şu karakolda biraz otur. Zaman zaman kanayan ictimai yaraların nasıl sarıldığını ictimai kanunların nasıl düştüğünü; yardımlar için koşduğunu; mütecavizlere nasıl ceza verildiğini gör; görde ibret al Nejat.

Nejat — Ya baba demek böyle.

Komiser — Evet oğlum öyledi. Hatta öyledir. Ne zannediyorsun. Hayat senin gözlerin kapalı.

Nejat — Her vakit sizin yanı-

nızda geldiğim zaman. mesleğinden bahsetmekden başka birşey konuşmazsın. ben bir az babamı görüp onun havasını yaşamak ve susayan ruhumu susturmak için geldiğim zaman hep hep bir sürü; polis hikâyeleri bir yığın uzak yakın alâkası olmayan sözler. söyleyorsun baba. İşte ben gidiyorum.

Komiser — Sus Nejat sus. Ha... Polis hikâyeleri ha. Sen polisin gece gündür çalıştığı vazife ekmeğini yedin Polis kapudu altın da büyüdün. utan mesleğime karşı söylediğin söze utan.

Anneni yine sabahlara kadar bekletme. O zavallı kadını düşün.

[Nejat çıkar]

Komiser — Ben karakolda oğlumuz kadınlar peşinde. Zavallı kadın annelik.

[Kapu çalınır]

Komiser — Giriniz.

Memur — Selâm verir? Karakolumuza yeni tayin olunan iki memur geldi büyüğüm.

Komiser — Ha bekliyorum. Gelsinler. O çocuklarda gelsinler. Bu kutsal vazifeye onlarda başsınlar.

[İki yeni memur] ve evvelki polis Hamdi içeri kirip sert selâm ve dururlar.

Komiser — Hoş geldiniz evlâtlar.

Üçü birden — Sağ ol.

Komiser — Yıldırım hanginiz.

Yıldırım — Emret büyüğüm.

Komiser — Nerelisin, askerliğini nerede yaptın.

Yıldırım — İzmirliyim. Askerliğimi başçavuşlukla yedim. Ge-

dikli küçük zabıt mektebi mezunuyum.

Komiser — Şu halde güzelya, nerelisin.

Yılmaz — Aydınliyim büyüğüm Askerliğimi yurdun muhtelif yerlerde ifa ettim. Yıldırım gedikli küçük zabıt mektebi sınıf arkadaşımıdır.

Komiser — Çok güzel çek. Sizi tebrik ederim. Çok şerefli ordumuzun çavuşundan çok şerefli kanun temsili polis mesleğine ha. Ne güzel, ne güzel. Memnun oldum. Peki, buyuran.

[Her üçü sert selâm ve bir dönüş hareketine geçtikleri sırada]

Komiser — Durun çocuklar. Size faydalı bir iki söz söylemek isterim.

[Komiser ayağa kalkar. Her üçü tekrar komisere döndüler.]

Komiser — Mesleğimizin ne kadar kutsal olduğunu tarif etmek hemen hemen benim aklımın erdiremeyeceği kadar geniş olduğunu söylemek isterim. Şu benim karakolu anlatayım ki.

Mesleğimizin her an ve saniyesi vazife ve bu vazifelerin her noktasında birer macera ve bu meceraların her noktasında derim edebiyat kaynaklarıdır. gördüğümüz vazifeler kanunun her hükmünün birer canlı tablosu halinde tecelli eder.

Polis uyumaz, yorulmaz, bıkmaz, usanmaz, otomatikman bir makina gibi hiç bir vakit durmadan çalışan fedaidir. Milletin selameti için istihkatı hayat edecek kanun hükümlerini yerine

getirmek için uğraşır. İcabında da çocuklar kanını dökmekten canını feda etmekten çekinmez. Türk zabıtası bütün dünyaaca tanınmış asıl kanının kahramanlık lafile üstünlüğüle meşhurdur. Bilhassa bize ne mutluki Cumhuriyet polisiyiz. kanunen fertlerin haklarını tanıy emniyet ve asayişin teminine çalışırken düşmüşlere yardım ederek ve hakka tecavüz edenleri yakalayıp adaletin çelik pençesine teslim ederken duyacağımız zevkin ne kadar geniş ve nihayetsiz olduğunu sizde göreceksiniz.

Evlâtlar. Vazife, her sahada her safhası, 18 milyon Türk milletin emirlerini yapmak ve kanunların müşekkel canlı bir heykelini temsil etmek demektir. İdari vazifelerinizi yaparken çalışacağınız bir düdüğün çelik sesi öğsüz çocuk dul kadınları sevin-direcek gecenin zifiri karanlığında hukuka tecavüz etmek isteyen şerir ruhluların kulaklarında ve beyninde topuzu olarak patlayacaktır. İşte kısaca söylediğim poliste vazife bir arzu ve arayış millettir. Her noktası manzaraya dayanan polisin tarihinde de birer edebiyattır. Haydin yavru-larım vazifeniz çok mukaddes-tir. Kanun hükmünden asla ayrılmayın.

(Sert dönüş ve çıkarlar)

Komiser — (Telefon) Buyurun.

Komiser — Çokmu ihtiyar. Bu gecelik mintakada emin bir yere götürün

istirahatını temin edin. Yarın

sabah yoksullara ahuşu açık olan kızılâydan yardım isteriz. (Telefonu kapar.)

Komiser — Zavallı adam kim bilir onunda ne derdi var. Yoksa hayırsız evlâdımı var. Yoksa kimsesizmi.

[Komiser zili basar]

Memur — Emret büyüğüm.

Komiser — Arkadaşlar istirahat hata çekildiler değilmi. Saat 22 ye geliyor.

Memur — Evet büyüğüm. Vazifedarlar vazifeleri başında. Sabahçılar istirahattadır.

Komiser — Peki yavrum. [Telefon]

Komiser — Buyurun . . .

Komiser — Hangi sokakta olmuş bu cinayet. Dür bir not alayım. [Bir kâğıda yazar.]

Komiser — [Telefondan] Santral, Cumhuriyet müddei umumiliğini veriniz.

Komiser — Orası müddei umumilik mi?

Komiser — Burası şehitler polis karakolu. Ben komiser İhsan Ateş. Mintakanızda yol sokağında 8 sayılı evde şimdi bir cinayet haber verildi zannederseniz tabanca ile bir kadın öldürülmüş mamafi ben şimdi mahalline gidiyorum Aldığım neticeyi ayrıca malûmat veririm.

Komiser — Güle güle. [Telefonu bıraktıktan sonra zile basar]

Memur — Emret büyüğüm,

Komiser — İhtiyat memur dairesilik vazifesini alsın. Sen benimle beraber geleceksin. [Memur çıkar]

Komiser — Allah Allah, yine bir cinayet. [Bir iki tabak kâğıt ve bir kalem alıp şapkasını giyer çıkar.]

[PERDE İNER]

(İKİNCİ KISIM)

[Sahne aynıdır.]

Komiser — [Beli biraz daha bükülmüş. Müteesir, ağır ağır sahneye girer. Masaya elinde bulunan bir kol düğmesini bırakır. Masaya oturur, zili çalar.]

Memur — Emret büyüğüm.

Komiser — Oğlum, sen Mهندس Nejatı tanıyormusun.

Memur — Evet oğlunuz değil mi büyüğüm.

Komiser — Evet, onu şimdi bana getir.

Memur — Başüstüne büyüğüm. Şimdi mühendis Nejatı çağıracağım.

Komiser — Dur oğlum. Çağıracağın değilsin. Bir suçlu olarak yakalayıp getireceksin.

Memur — [Hayret içinde] Peki.. Başüstüne.. Büyüğüm.

Komiser — Hadıkkat et oğlum Polis vazife ve selâhiyet kanunun bir suçlunun yakalanması hakkında koyduğu hükümlerden istifade ederek yakala. Anladın mı? Bak tekrar ediyorum. Dikkat et.

Memur — Oğlunuz.. Neden suçlu.. Olsun.. Nasıl olur.

Komiser — Oğlum mühendis Nejat şimdiki katil suçundan

suçlu katildir. Tereddüt etme? Oğlum kanundan kıymetli kanundan büyük ve üstün değildir. Kanun her şeyin fevkindedir. Türk Bayrağı altında hakim mutlak ancak Cumhuriyet kanunlarıdır. Cumhuriyet kanunlarının icabettirdiği vazifeleri yapmağa Cumhuriyet zabıtası memur olduğuna göre asla vazifenizi sui-istimal etmeyiniz size tavsiye ve emrediyorum. Vazife vazife.

Memur — Başüstüne büyüğüm.

Komiser — Dur oğlum. Hemen müteredditsiniz. Bakınız mühendis Nejat şu dakikada kanun nazarında zan altına alınmış bir katil suçlusudur. Bu benim oğlum deye celp işinde müsamaha ve zan içinde de vaki olmadığına dair sizde bir iman görüyorum. Suçludur. Onu takdir etmeyin bana bırakın. Senden istenilen vazife vazife.

Oğlum olmuş kaç para eder. Kanun var kanun, kanunun emirlerini yerine getirmek için oğlum değil suç yapan bir adamı değil icabında kendi canını feda etmeye amade vazifesini seven bir Türk polisiyim. Haydi oğlum sende böyle ol ve yap.

Memur — [sert bir dönüş] Ey ulu tanrım aile yuvamı bir çocukla taziyin ettin Beni sevindirdin. yıllarca üstüne titreterek zevk ve kahırlarını tattırdın uzun seneler ümitlerle hasretine yandırıdın.

Ben gözlerimi yumduğum zaman onu yerime milletime terkedecek ve kayım olacak sandım. Bu düşüce ile dah dürüst titizlik-

lerle büyüttüm. Ulu milletime faydalı bir genç olabilmesini temin için bütün zahmetlere katlandım heyhat bunlar birer tatlı hayal bunlar birer efsünkâr aldatıcı ümitlermiş. Ne yazık ne yazık.

[Hareket ve cedetler.] Kapı çalınır.

Komiser — Giriniz.

Komiser — Vazifeni yaptın mı oğlum.

Memur Evet büyüğüm getirdim.

Komiser — Şimdi nerede o katil, o hain.

Memur — Nezaret odasında büyüğüm.

Komiser — [Mahsun] Oglum şuradan biraz kâğıt kalem alda ifadesini al.

Sen artık vazifeni bilirsin. O hainin yüzünü görmeyeyim. Onu yalnız kanun ve adalet....

Memur — Büyüğüm bay Nejat inkâr ederse ne emredersiniz.

Komiser — Hayır inkâr edemez. İfadesini alın [Memur kâğıt kalem alır çıkarken]

Komiser — Dur oğlum şu masanın üstünde duran kol düğmesini al ona göster, o vakit inkâr edemez.

Komiser — [Bitgin çökmüş, masadan başı bir halde] Ah heyhat.

[Kapı vurulur]

Komiser — Gel.

Memur — İçeri girer.

Komiser — [Başını kaldırıp memuru görünce biraz boğuk ve keskin sesle:] Artık bana sormayın. Sizin bu kadar tecrübeleri niz bu işe kâfidir. Vazifenizi yapınız.

Memur — [Bir an tereddütten sonra] Sayın büyüğüm. Müddei umumi muavini geldi.

Komiser — Buyursunlar. [Güç bir kalkış hareketi]

Müddeiumumi — [İçeri girer] Günaydın bay komiser.

Komiser — Buyursunlar, buyurun.

Müddeiumumi — Bir saat evvel bir cinayet hâdisesi olduğunu nöbetçi arkadaşlardan anladım. Merak ettim.

Komiser — Evet bay müddeiumumi.

Müddeiumumi — Katil hakkında bir ipucu elde edebildiniz mi? Meseleyi hep beraber tetkik edelim. Diye geldim.

Komiser — Teşekkür ederim. [Titreyerek, bitkin] Çocuklar katili vak'ayı müteakip yarım saat sonra yakaladılar.

Müddeiumumi — Nasıl yakaladılar mı, bravo doğrusu.

Komiser — Evet yakaladılar.

M. Umumi — Şimdi tatil neade?

Komiser — Burada; burada.

M. Umumi — Peki amma katili görelim. Bu adam cürmünü itiraf etti mi?

Nasıl olur. Vak'a... Vak'ayı müteakip de yakalanmış katil. Hayret doğrusu bu faaliyete. Aman komserim. Şu işi anlat.

Komiser — (Zile basar) Polis gelir sert bir duruş; komiser polise:

Biraz evvel verdiğim kol düğmesini ver evlâdım.

Memur — Buyurun büyüğüm.

Komiser — (Müddeiumumiye

(SONU VAR)

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 18) — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19) — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi
- 23) — Uygurlar ve Uygur Medeniyeti

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Amasya	Yeşilirmak	»
Antalya	Türk Akdeniz	iki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Artvin	Çoruh	iki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	»
Elaziz	Altan	»
Emişnönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgisi Haberleri	iki ayda bir
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Eskişehir	Halkevi	»
Giresun	Aksu	»
Isparta	Ün	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	»
Manisa	Gediz	»
Mersin	İçel	»
Merzifon	Taşan	»
Milâs	Yeni Milâs	»
Muğla	Muğla	»
Niğde	Akpınar	»
Niksar	Ülker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»
Sivas	Orta yayla	»
Yozgat	Bozok	15 günde bir s
Zonguldak	Kara Elmas	3 Ayda bir b

Sayısı 15 kuruştur

Türkdili Matbaası—Balıkesir